

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 " . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 " . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 44.

V Mariboru 29. oktobra 1868.

Tečaj II.

Slovenski tabor pri Šempas-u na Goriškem. *)

Tretji slovenski tabor! Napravili ste nam ga goriški in primorski Slovenci, Vi vrli sinovi matere Slave, neustrašeni borilci za pravice naroda! Slavno ste ga dovršili in postavili živi mejnik proti navalu Lahonstva. Tretji slovenski tabor v Šempasu je dostojen brat prejšnjih dveh taborov, in slovenski narod je sopes pokazal začudenemu svetu, da je politično zrel in da čuti ne samo v srečo, ampak da razume s svojim bistrim umom da le v zedinjenju vseh Slovencev, v „Sloveniji“ z enim deželnim zborom in enim ces. namestništvom si more ohraniti, okrepčati in razvijati svoje bitje in si pridobiti boljšo prihodnost.

Želel bi bi bil denes našim nasprotnikom, da bi bili stali med zbranimi slovenskimi možmi, z očmi videli navdušenost ljudstva, z lastnimi ušesi slišali klice, ki so kakor iskre padali med besede govornikov, jih potrjujevaje in razjasnjevaje, a tudi kazali, kako so pazili poslušalci na vsako besedico in kako hitro in dobro umeli pomen in namen govorov. Slovenci so res rojeni taboriti in razen Českega se taborovanje nikjer ni tako hitro vkoreninilo, kakor med Slovenci. Skušal Vam bom zdaj popisati velevažni ta tabor ki je še bolj odločno kakor prejšnja dva, tirjal zedinjeno „Slovenijo“.

Tiha noč in gosta megla je ležala na beli Ljubljani, ko nas privleče hlapon srečno v „Station Laibach“. Prvi moj pot je bil v „Čitalnica Restauration“, da bi pozvedel, kedar se odpelje „Sokol“ in kateri izmed prvakov se podajo v Šempas. Povprašam tega in onega; vedni odgovor je bil: Nič ne vem. Povprašam v dvorani, kjer so ravno sejo imeli gg. društveniki za brambo narodnih pravic: Nič ne vemo; šel menda nikdo ne bo, pa bomo telegrafovali. In res; čudno in neverjetno se bo zdelo vsemu slovenskemu svetu, — k taboru, ki se poganja za združenje Slovencev s središčem v Ljubljani, bela Ljubljana ni poslala nobenega zastopnika. Taka politika slabosti in nedločnosti v naj važnejšem času se da preostro obsoditi. Pogum! gospodje, pogum!

Po potu iz Ljubljane naprej so se nam pridružili tu pa tam taboriti, posebno v Rakeku deputacija Čerkničanov, v Postojni več gospodov, med njimi g. D., starosta ljubljanskega Sokola in tako je vsaj Sokol imel svojega zastopnika. Naj več taboritov pa se nam pridruži v Nabrežini, iz Trsta in okolice, med njimi g. Cegnar, dež. poslanca Nabrgoj in Primošič in drugi. Zapustili smo otožni Kras in bolj ko se bližamo Gorici, spreminjajo se kamnata tla v rodovitno dobro obdelane njive, ograjene z vinsko trto in murbinim drevjem. „Görz, Gorizia“, kliče konduktur in prvo, kar vidimo, iz vozov stopivši, je polit. komisar v uniformi in dva žandarja z bliščečimi bajoneti, ki sta sumljivo gledala nas tuje goste. Že na potu smo pozvedeli, da je politična oblastnija v naj večih skrbih, da bi se mir ne kalil in naredila take priprave, kakor bi se res bati bilo velikega punta. Gorica se nam je zdela, kakor bi že bila v obsednem stanu, povsod žandarmerijske patrole, vojaki zbrani v kasarnah in pripoveduje se, da so bili celo topovi pripravljeni. Vse, kakor na Českem! Cislajtanska svoboda se naj lepše brani s krogliami in bajoneti.

*) Popis smo vzeli od besede do besede iz „Slov. Naroda“.

Vred.

Na kolodvoru nas pozdravljajo odborniki tabora. Na potu v mesto tam, kjer se loči cesta, ki okoli mesta v Šempas vodi, stala je žandarmerijska straža in popraševala vsakega potnika, kam je namenjen. Kdor je izrekel: K taboru! niso ga pustili v mesto, ampak moral je tekoj okoli mesta naprej po cesti v Šempas. Na svoji slovenski zemlji toraj Slovenec ni smel hoditi skoz slovensko mesto ter kakor izvrženec se je moral potikati po stranskib potih, da bi kteremu Lahonu ne zagrenil popoldensnjega obeda s svojo pošteno slovensko besedo. Jednake straže so bile razpostavljene povsodi, kjer peljejo ceste iz dežele skozi mesto. Kanalčani in drugi okoličani od severa, ki so se pripeljali na okinčanih vozovih z velikimi slovanskimi zastavami, niso smeli v mesto in kakor pregnanci so se morali po stranskih cestah okoli mesta vozariti. Vsak miren človek se je res moral vprašati: čemu take strašne priprave. Jaz vsaj v celi Gorici nisem videl 50 Lahov na cesti — odpeljali so se ta dan vsi Emanuelovci v Palmo, pobratit se tam s svojimi laškimi brati, ter jim tožit krivico, ki se jim godi pod Avstrijskim žezlom. — Čemu toraj ta oborožena sila? Vladin komisar se je izgovarjal, da se je to storilo le Slovincem v prid, da bi jih ne napadli Lahoni. Tega se pač ni treba bati 10.000 zbranim krepkim možem, takega poguma dozdej od Lahonov še nismo doživeli.

Šempas leži dobro uro od Gorice na Ipavski cesti. Tam se razprostira dolina, ki jo proti severu omejuje visoke strme planine. Tudi na cesti iz Gorice do Šempasa so nas razveseljevale žandarmerijske patrole, in nas popolnoma umirile, da oko postave čuje nad nami. Tudi taboriti, ki so dohajali od južne strani niso smeli v mesto, ampak so bili naravnost tirani v Šempas. Po celi cesti pa je bilo živahno gibanje. Voz za vozom, večidel tukaj navadni široki in dolgi vozovi, na kterih je sedelo do 30 mož, skoro vsaka vas s svojo slovansko zastavo, pešci, kakor v dolgi procesiji, „slava“- in „živio“-klici, pozdravljevanje na celem potu od Gorice do Šempasa. Tam se je ob 1/2 2, ko smo došli iz Gorice, že vse trlo zbranega ljudstva.

Prostor za tabor je bil prav dobro izbran na velikih travnikih pred hišo šempanskega župana, g. Špacapan-a. Na enem kraju velik oder za predsedništvo, c. komisarja, govornike in znamenitejše goste. Velika slovanska zastava z napisom: Slovenci zedinimo se! je vihrala nad odrom. Na cesti do taborišča pa sta bila dva slavoloka z napisi: „Ne vdajmo se in zedinimo se!“ Že je vihralo dosti slovanskih zastav na taborišču in še so zmerom peš in na vozeh dohajale nove trume taboritov z svojimi zastavami. Tomin, Kanale, Solkan, Lukovec, Mirne, Standrž, Ajdovščina, Divače, Rihenberg, Ravna, Lutoves, Skopen, Krepl, sv. Križ, Čeruč, Kamen, Medana, vsi na Primorskem in Goriškem, Razdrto, Goče, Po draga na Kranjskem so vsi prišli s svojimi slovanskimi zastavami. To Vam je bil krasen pogled iz odra, okoli prav v gnječji stoječa množina kakih 10 do 12.000 mož, nad glavami pa veselo vihraječe zastave. Naj več ljudstva je bilo iz Goriškega, Kranjskega se je malo vdeleževalo, — zaspanost tistih, ki bi imeli povsod prvi biti, rodi slabe nasledke. Ipavski trg je poslal le kakih 5 mož, brez zastave, Postojna samo dva; le gori omenjene tri vasi prišle so z zastavami. Slava jim, posebno vrlim Razdrčanom!

Kot zastopnik štajarskih Slovencev prišel je g. dr. Vošnjak. (Dalje prihod.)

Gospodarske stvari.

Nekaj o živinoreji.

I.

Kako si dobro in lepo živino izrediš iz domače.

Prvo in glavno vodilo o tem ti naj bo to-le: Pari naj boljšo in naj lepšo živino z naj boljšo in naj lepšo in vsikdar jednako z jednako.

Tega vodila pa se boš držal, ako si izbereš (za pleme) izmed svoje živine ali kakoršne druge domače, ki ima tiste dobre in lepe lastnosti, katerih si želiš, tudi malih napak se moraš ogibati, kar naj bolj; tako moraš ravnati stanovitno od roda do roda; plemenjenje v bližnji zlahti lepe živine ti ohrani naj bolj to zaželjeno stanovitnost, ker živina edine krvi se naj bolj vjema; če si si izbral dobro in lepo živino in imaš dobro blago; redi jo dobro (ne smeš je vendar pitati in debeliti, ker pitana živina ki izdeluje meso in mast, ti ne more prinašati tudi mladih), pridno čedi in snaži in v vsem marljivo oskrbuj.

Ne spuščaj nikar premladih po plemenu, temoč v pravi starosti (telico s poldrugim letom, kobilo v 4. letu), kadar se je poželenje po plemenu spet in spet in močno pokazalo. Če pa boš že na prvi majhni opominek tekel s telico k juncu, češ, da nič ne zamudiš, se boš kesneje gotovo zlo kesal, ker premlada živina ti bo prinesla ne samo majheno, temoč tudi slabotno živinico. Otrok še ni rodil nikoli možaka!

Če pa se gospodarji bojijo, da bi jim živina po tem jalova ostala, ako bi nezadostili prvemu pojanju, se pač motijo in le samo govorijo, kar so od drugih čuli in ti spet od drugih, skusil pa tega nobeden ni.

Kakor ni za pleme premlada živina, ravno tako tudi ni prestara, ker na onem kakor na tem koncu ni prave moči; tam še ni tukaj pa že ni.

II.

Kako pa si plemenimo domačo živino z tujim rodom.

Mali gospodar, ki nima priložnosti svoje domače živine s tujim zlahtnim rodom plemeniti, naj nikdar ne obupa, da bi si ne mogel svojih živinčet zboljšati, čeravno, jih požlahniti ne more. Imamo še tudi saj med domačo živino dobre, in naša skrb naj le bo, da bomo za pleme le naj boljšo in naj bolj enako izbirali, in zvesto ter stanovitno ravnali v vsem, kakor smo rekli. Če imamo slabo živino, so naši stari očetje in mi sami tega krivi, ker oni niso imeli pravega zapopadka ali trdne volje, živino svojo zboljšati in ga tudi nismo imeli mi. Vse to pa moremo popraviti, ako ravnamo, kakor smo že prej rekli.

Če pa ima gospodar priložnost, svojo domačo živino po natančnem prevdanku poglavitnega vodila s tujim rodom požlahniti, ali če si more sam tuj rod omisliti, s katerim bo domačo križem paril, mu povemo, da v ta namen ni treba tuje matere, temuč le tujega očeta. S tem očetom tujega rodu naj plemeni svojo domačo izbrano živino ženskega spola, neprenehoma tako dolgo, da je mladina do dobrega očetu podobna. Kdaj pa bo taka? V 1., 2., 3., 4. rodu še ne, temoč po mnogih skušnjah še le v 5. rodu.

Slavni učitelj kmetijstva je to s številkami prav očitno tako-le dokazal: Zaznamvajmo, jerekel, svojo domačo kravo, ki nima nič zlahtne krvi v sebi z 0 (nulo), zlahtnega tujega bika pa se 100 deli zlahtne krvi. Ta dva se parita skupaj, tedaj bo od nju rojena telica imela od očeta pol delov (t. j. 50) od matere pa tudi pol (50 delov) krvi. Po tem takem je že na pol zlahтна. Če to pariš ob svojem času spet z zlahtnim tujim bikom, bo imela od nju rojena telica 75 delov zlahtne očetove krvi.

Če pariš to telico spet s tujim zlahtnim bikom, bo imela 87 in pol delov jegove zlahtne krvi. Če spet to mlado pariš s zlahtnim očetom, bo imela tedaj v četrtem rodu že čez 93 delov zlahtne krvi — v 5. rodu pa bo potem popolnoma 100 delov zlahtne krvi v mladino prelite.

Naj tedaj noben gospodar ne misli, da je že svojo živino do korenine zboljšal ali požlahtnil, če je svojo kravo enkrat pri švicarskem biku imel, in da bo tele po tem že zlahtno, in če je junec, da bo za pleme že tako dober, kakor pravi izvirni švicarski. Tak junec more sicer boljši in lepši biti, pa stanovitna korenina še vendar ni. Treba je še zmiraj skozi kakih 4 rodov od izvirnega švicarskega junca narajeno telico pariti s pravim švicarskim bikom, da po takem stanovitnem križanju se doseže zlahtni zarod. — Če ni mo-

goče oče tega dopolniti, mora sin napredovati in dodelati, kar je oče začel. To je prava umna živinoreja.

Ker pa po križanju požlahtnjena kri je vendar le mešana kri, se tedaj pozneje — po več letih — lahko zvrže spet v domačo, je tedaj treba od časa do časa ponavljati rod s tujo zlahtno živino moškega spola, da se v okom pride zvržkom. N.

Nekaj našim rokodelcem.

(Dalje.)

Kedaj se tudi zgodi, da zidar ali tesar obljubi, postavim z desetimi ljudmi priti; a pride jih pa le 5 na delo! Gospodinja zajuterk skuha ali obed pripravi v primerni obilnosti za napovedane 10 ljudi, in ker vsega domači pojesti ne morejo, gre živež pod zlo.

Kukovica! vsak rokodelec naj sebe, svoje delo in svoje ljudi pozna; sicer je figa mož. Zadosti ako vreme overa podvzetje, in se ne more dalje delati.

Razun tega naj vsak rokodelec svojo meštirjo dobro zastopi in umi; inače sebi sramoto, drugemu pa škodo vzrokuje, ktere noče ali ne more popraviti saj brez lastnega kvara ne. Temu v okom priti, je neobhodna potreba. Naj bo slehern rokodelec dobro izurjen, kar se jegove meštirje tiče. Po tem naj si vsak misli: Kako bi se on želel, ko bi kaj delati dal, naj bi mu naredili, da ravno tako tudi drugim dela. —

Tudi vozači in podavači naj so vestni, a ne zgol hudoba brez pameti, ki pravijo: Saj ima, naj da! — Zakaj pa „ti“ nimaš? te vprašam. Kaj ne zato, ker si malopridnež. Saj ravno to sam trdiš; sram te bodi od glave do pete! — Zadosti, ako rokodelci sila veliko potratijo brez vse potrebe, ker so, kakor najemniki brez sočutja, če tudi gospodarju za kožo gre. Ali ni znano vsakemu, ki je kaj staviti dal, da navadno zidar, kjer polovino opeke potrebuje, celo opeko vzame, če lih ima na kupe polovin; toda polovine se ne dotakne, niti si je izbere, ako ravno jo na prvi pogled vidi, ktera mu je primerna: celo opeko bo rajše prstomil!

Tudi mu je vse jednako, ali dobro žgano opeko v blato ali v suho steno dene. — Po strehi spusti strešnik, ki leteči še druge pod sebo tare a ne pomisli, da vsak strešnik 2 kr. velja preden ga v roko dobi. In tako mnogo strešnikov polomi s svojo raztrešenostjo, na mesto da bi strešnik, če je strem, čez streho mahnol. O, svoja 2 kr. gotovo ne bi zavr-gel, drugim jih pa toliko pomeče, ki še ga platiti mora! —

Kdaj boš tako škodo povrnol? — K temu še ne gleda ali so strešniki dobro skleneni, ali pa en nad drugim leži, da le velike luknje ne vidi, pa je že vse dobro in zgotovljeno. — (Konec prihodnjič.)

Pod Lipo.

Podučivni in vgodni pogovori.

(Iglič ni mnogi kmetje stopijo pred Ljubomirovo hišo in se pogovarjajo.)

Iglič. Jaz sem danes spet celo srečen, da so nas g. Ljubomir spet k sebi povabili, skoraj dva mesece že nismo bili skupaj to je za me bil večni čas.

Semenko. Za vas že, ali mi kmetje smo imeli zdaj zmirom mnogo opraviti na polju, senokošah, vrtih in zadnji čas posebno v vinogradih, nam je tedaj ta čas hitro pretek. Tudi Ljubomir imajo posestvo in tedaj so zdaj tudi mnogo opraviti imeli. Moram vendar odkritosrčno reči, da sem vsako nedeljo mislil na naše vgodne pogovore in da sem že komaj pričakal povabila g. Ljubomira.

Ljubomir *(stopi iz hiše vsi ga prav srčno pozdravijo on ravno tako odzdravlja in poda vsakemu roko)*. Dober dan moji dragi prijatelji, dolg čas se nismo že zbrali, pa ne zamerite mi zato in bodite prepričani, da bi Vas bil gotovo k sebi pozval, če bi le bil malo časa imel; ali imel sem preveč prav važnih poslov. Bodite vendar prepričani, da sem vsak dan na Vas mislil. Zdaj pa si vsedimo spet pod lipo, saj je morebiti za letos zadnji krat, ker zima je že pred dvermi.

(Vsi se vsedejo pod lipo okoli kamnene mize.)

Ljubomir. O čem bomo danas naj prej govorili, gr-diva imamo prek in prek zadosti, samo recite o čem?

Iglič. Prosimo Vas, pripovedajte nam nekaj o našem deželnem zboru, o slovenskih taborih, o naših bratih na Českem, Polskem, Moravskem, Hrvaškem, Ogerskem, kaj se godi na Španjolskem, kaj dela Napoleon, Bismark, Viktor —

Ljubomir (*mu segne o besedo*). Počasu, počasu! ljubi Iglič, če bi o vsem tem hodili govorit bi morali celi mesec pod lipo sedeti to pa bi ne bilo naj bolj vgodno.

Žalec. Iglič preveč zahteva to je sicer res, ali odkritosrčno Vam povem, da manje noben izmed nas zahteval ne bi, ker bi o vsem tem radi nekaj izvedeli, pa ne zamerite nam zato in govorite o tem, kar je za nas naj bolj koristno vedeti.

Ljubomir. Začnimo tedaj pri našem deželnem zboru. Upam vendar, da ste vsi čeli v naših časnikih, kar se je tamo godilo in kako so se naši poslanci prav dobro obnašali in junački zahtevali naše narodne pravice, tudi ste čeli da ves trud naših poslancev je bil celo zastoj. Volitva nemškega poslanca se je odobrila našega pa zavrgla, če ravno je ona imela tudi veliko napak. V vinorejski šoli v Mariboru bo učni jezik nemški, če ravno so naši poslanci dokazali, da imamo pravico zahtevati slovensko tako šolo in da se v nemški šoli naši fantje ne bodo mnogo naučili. Ravnotelja za to šolo pa hočejo celo iz poreske Prusije privleči in ta bi se moral tudi slovenski učiti — v 50 letih še tudi ne bo nič znal. — Na naši lastni zemlji in za naše denarje nam vstovnljajo nemške šole. — Naši poslanci naj zahtevajo karkoli hočejo, nič ne dobijo, zatoraj so vložili znano interpelacijo do cesarskega namestnika, da bi vlada naj gledala na to, da se vpelje popolna ravnopravnost tudi za nas Slovence na Štajarskem, kak odgovor so dobili, ste tudi v časnikih čeli. — Zatoraj pa sta gg. Herman in Vošnjak v zadnji seji odkrito izrekla, da se štajarski Slovenci morajo od Nemcev ločiti in združiti z drugimi Slovenci v edno slovensko kronovino, to isto se je izreklo tudi v taboru v Žalcu in posebno jasno v taboru v Šempasu pri Gorici.

Iglič. Ali pri adresini debati pa sta naša poslanca vendar strašno posekala nemške liberalce.

Semenko. Da, da, posebno prvi dan, ali drugi dan so Nemci vse svoje tako imenovane prve velike govornike, proti njima poslali in

Iglič (*mu segne v besedo*). In vsi skupaj naših vendar niso pobili, če je ravno k slednjemu Rechbauer g. Hermana že celo osebno napadal.

Ljubomir. Res je, pri tej priložnosti sta naša poslanca Herman in Vošnjak zmagala in res prav lepo razdela vse žalostne razmere nekkih narodov v Avstriji. — Zato pa je pri koncu adresne debate deželni namestnik tudi rekel; da so se povedale grenke besede, po katerih je padla senca na obravnave deželnega zbora, in da bi bilo boljše, če te besede ne bi došle med ljudstvo. Pustimo vendar zdaj to in upajmo boljše čase za nas.

Semenko. Kako pa se našim bratom na Českem godi?

Ljubomir. Slabo in spet zelo slabo, tako slabo se to v zdajnih časih ne bi bilo nikdar pričakovalo. Časniki skoraj ne smejo več ziniti o političnih stvarih, neki celo ne smejo več izhajati, tiskovih pravd pa imajo vsi brez konca in kraja, zvuun tega je v Česki izjemni stan.

Semenko. Kaj pa je to izjemni stan?

Iglič. Izjemni stan pomeni toliko, kakar prav oster nesamovoljni mniški stan, v katerem se ne sme niti ziniti uiti krenoti.

Semenko. To pa vendar ne! Kaj ne, g. učitelj, ta stan pomeni celo kaj drugega?

Ljubomir. Iglič ni daleko od črne pike zadel. Prav za prav pomeni izjemni stan toliko, kakor stan, v katerem je po posebnem vladinem ukazu več ustavnih postav za čas odpravljenih, tako so na Českem odpravljene postava tiskova, zbiranja društev pod milim nebom itd.

Semenko. Zakaj pa je v Česki izjemni stan?

Iglič. Kaj tega ne veste? Zato, ker so se pri shodu 4. oktobra pre neka okna potrla.

Semenko. Samo za to pa vendar ne, ker drugače bi morale vse dežele biti v izjemnem stanu, ker povsod se okna terejo. Kaj pa vi rečete, g. učitelj?

Ljubomir. Tudi zdaj je Iglič nekaj zadel, ker vlada je tudi v svojem oklicu rekla, da se je vpeljal zato izjemni stan, da se zdrži notrajni mir in red; sicer pa so časniki že dolgo naznajali, da bo vlada prvo vgodno priložnost po-

rabila, mogočni opoziciji Čehov proti decemberski ustavi usta zamašiti. —

Semenko. Kako pa stojijo stvari na Polskem?

Ljubomir. Tako, tako. Opozicija proti decemberski ustavi je sicer močna in to uzrok, da cesar ni potoval v Polsko, ali celo zediniti se Polaki vendar ne morejo in to je ravno njihova naj vekša nesreča bila in je, da namreč niso zložni.

Iglič. Kaj pa delajo Hrvati?

Ljubomir. Hrvati se pogajajo z Madžari zastran Reke, imajo svoj jezik v šolah in uradih in so celo mirni.

Žalec. Kaj pa dela Bismark in kaj Napoleon?

Ljubomir. Bismark in Napoleon še se zmirom dobro oborožena hudo gledata in zmirom se je bati, da se bodeta zdaj in zdaj pograbila. Pravi se tudi, da je Bismark mnogo pripomogel, da je v Španjolski punt zmagal in da je kraljica pregnana, ker španjolska kraljica je bila Napoljonova prijateljica in bi mu bila gotovo došla na pomoč, če bi Bismark bil Napoleona pograbil. Dalje se celo govori, da Bismark hoče na španjolski prestol spravita za kralja mlajšega sina Viktor Emanuela, ki bi po tem spet bil prijatelj Pruske in tako bi Napoleon bil celo obdan s neprijatelji in Bismark bi mu lahko zapovedal, kar bi hotel. Tako se namreč govori, ali gotovega še nič ni, mogoče že je, ker Bismarku je Napoleon zlo na poti.

Iglič. Zakaj pa je Napoleon Bismarku na poti.

Ljubomir. Bismark hoče namreč celo Nemško pod eden klobuk spraviti, Napoleon pa je temu nasprotnik, če se tedaj Napoleon ne bo smel krenoti, bo Bismark nadaljeval svoje delo, katero je začel in katero po sili dovršiti hoče.

Semenko. Po tem takem, hoče tedaj Bismark, Bavarsko, Saksonsko, Badensko in še celo nemške dežele v Avstriji imeti?

Ljubomir. Tako je. To pa za danes naj bo zadosti.

Dopisi.

Od sv. Tomaža, 18. okt. M? M? Tote dni sem dobil pismo v roke, koje se od besede do besede tako le glasi: „*Der Gemeinde Amt ist für die Bränkästen unfissend für dass weissst so die k. k. finanzfahe besserer als der Gemeind Amt. weil die Bränkesten so alte eingegeben sein. keinen andernrn befindet aber er der Gemeinde Vorstesung niht.*

Der Gemeinde Amt undauch alle dieser Infassen bitten die h. k. k. Finanzfahe für Befwilligung der Brandwein Bränung für ersten Monat Jähner 869.

Gemeinde Amt Koračic den 10. Oktober 868.“

Tukaj zdaj tri imena.

Pitam: Ali bi ne bilo lepše, da bi toti trije moži, — ki so to kovali — v slovenskem jeziku kaj takega prosili? Gotovo ne bi bili take bedarije po slovenski pisali, ker so rojeni Slovenci. Naj še omenim, da je finančna straža ta nemškutarski spis zavrgla, potem pa, ko je jeden domorodec ovako pismo v slovenskem jeziku napravil za dobro spoznala in sprejela. Zato — prosim Vas predragi posestniki, pazite, kake ljudi za župane volite! ali so narodni ali ne. Vi pa županje raji v slovenskem jeziku pišite, saj lepo slovenski znate; nemški pa ne, da vas ne bodo ljudje zasmehovali, kadar kaj takega pišete, in ker je vaša dolžnost narod povzdigovati, ne pa tlačiti, in sami sebe zatajevati. Čitajte raji „Slovenskega Gospodarja“, v tem najdete vse sorte lepega, učite se lahko iz njega mnogo lepega, in se tudi v slovenskem jeziku izobražujete, ako takov list prebirate.

Tote dni so pre dobili uradniki povelje od ministerstva, da naj do konca totega meseca naznanijo, ali so vsi ali kateri zmožni slovenskega jezika v pisanju in v govoru, ali samo v govoru, ali celo nič.

Tu v Ormužu so pre nekteri gledali, kakor jazbec iz šume, ko so ovo povelje čitali. Drugo pot bodem o volitvi županov več govoril. Za zdaj. Z Bogom!

Politični ogled.

V državnem zboru je minister denarstva predložil osnovo postave, kako bi se naj porabila Graška klasija, dalje zarad nekterih prememb pravil narodne banke. Taaffe je predložil osnovne postave o vojni moči, deželni brambiti itd. Služba v liniji bo trajala 3 leta, v rezervi 7 let. Armada in marina

boste imeli skupej 800 tisoč mož. Minister priporoča, naj se ti predlogi, ko naj hitreje v pretres vzemejo in podpira to kazaje na splošne razmere med državami. Res znamenje mira. Dalje je državni zbor z 63 proti 56 glasov zavrgel osnovo postave o mešanih zakonih med verniki raznih cerkev. Verski odbor državnega zbora pa se bo v kratkem začel posvetovati o postavi, po kateri bi se naj obligatno vpeljal civilni zakon. Piše se, da bo ministerstvo k temu privolilo.

Finančni odbor je prijel nepremenjen predlog o spremembi bankinih pravil.

Odbor za brambo je prijel predlog, da sme 800 tisoč vojakov za deželno brambo skozi deset let pripravljenih biti.

Pravi se, da bo vlada dopustila neposredne volitve za državni zbor povsodi, kjer bi se dežel. zbori odpovedali pravici volitve v državni zbor.

Večina goriških deželnih poslancev je podala cesar. komisarju sledečo interpelacijo:

1. Ali še namerjava vlada prezirati primorske aspirante pri podeljevanju javnih služeb v lastni domovini, in sprejemati v višje sodniške in politično-administrativne urade tujce, ki ne poznajo niti razmer naše dežele.

2. Kteri javni koristni vzroki nagibajo vlado, da nasprotuje v tej zadevi ljudskim željam, in kaj misli s tim doseči, da se drži stanovitno omenjenega načela, s katerim vzbuja prej nevoljo, nego sočutje deželjanov.

22. t. m. so v Rojani zbrani okolični zastopniki soglasno sklenoli ločitev tržaške okolice od mesta. Dotična prošnja ima 20 toček, ktere naštevajo vzroke tega sklepa. Čast okoličanom, da spoznavajo svoj stan in se po postavni poti brigajo za svoje pravice in svoj prid.

Ogerski dežel. zbor je sklenol, da imajo zakonske zadeve soditi duhovne sodnije. Tudi Deak je za to govoril.

Deželna sodnija v Lincu je spoznala, da se je pastirski list tamošnjega škofa Rudigiera krivega storil hudodelstva kaljenega javnega miru.

Ogerski listi so začeli z vekšo prijaznostjo govoriti o českih tirjatvah. Kako bi pa drugače moglo biti?

V Ogerski so izdelali neko postavo o narodnostih, ki je strašno enostranska. Dobri ogerski listi!

„Pest. L.“ piše, da je stopila Rusija z Romunsko v zvezo proti Avstriji. Pravi se, da Romunska hoče zahtevati Erdeljsko. Kaj pa še?

V Tirolski so prepovedani vsi opozicionalni tabori. Pravi se tudi, da bo tirolski deželni zbor okoli božičnih praznikov razpuščen, ker noče plesati, kakor vlada piska.

V Italiji je revolucionarno gibanje spet prav živo. Republikanski časniki in društva delajo po vseh mestih prav marljivo, celo v Florency se je začelo gibanje. Klici po Rimu so spet zelo navadni.

V Španjolskem se začasna vlada zdaj kolikor je mogoče vreduje in dela v vseh zadevah prav marljivo. — Skoraj vse evropske vlade so pripoznale že začasno španjolska vlado.

Novičar.

Narodno politično društvo v Ljubljani je imelo 17. t. m. prvi občni zbor. Predsedoval je g. dr. J. Ahačič, vladni komisar je bil Guttman. Zbralo se je blizo 100 udov. Naj prej je predsednik pozdravil prvi občni zbor, po tem je začasni tajnik dr. Papež poročal o potrjenih pravilih in o dozdnajnih pravilih odbora in je naznanil, da se je dozdnaj že vpisalo 421 udov. Potem je dr. J. Bleiweis govoril o zedinjenju slovenskih pokrajin v eno administrativno skupino. To je danes vprašanje slovensko, reče, ker brez primerne rešenja tega vprašanja nimajo Slovenci zaradi narodne ravnopravnosti nikakor varnega zavetja. Naposled je stavil sledeča dva predloga: 1. Narodno politično društvo sklene resolucijo, po kateri se priznava potreba, da se na postavno-ustavni poti dela na to, da se Slovenci zedinijo v eno politično-administrativno skupino. 2. Odbor društveni naj skrbi za to, da se spiše knjižica, v kateri se a) na zgodovinskih podlagah dokaže, da je želja takega zedinjenja opravičena, b) da je to zedinjenje v varstvo narodne ravnopravnosti Slovencev potrebno in c) Avstriji koristno. Oba predloga sta bila po kratkem besedovanju soglasno sprejeta.

Dr. E. Costa je govoril o vpeljavi slovenskega jezika v šolo in urade, Konečno so bile volitve novega

odbora in bili so izvoljeni gg. dr. Ahačič, dr. J. Bleiweis, dr. E. Costa, J. Horak, Peter Kozler, J. Murnik, M. Pakič, dr. Papež, dr. Poklukar in Fr. Sovan. Ta novi odbor si je izvolil za predsednika dr. J. Bleiweisa, za podpredsednika dr. E. Costa in dr. Ahačiča, za tajnika Murnika in dr. Papeža, za blagajnika pa g. F. Ks. Sovana.

Konca tega meseca bo v Parizu velika pojedina, ktero hočejo napraviti ljudje, ki jedo konjetino. Pri ti pojedini bo se jedlo samo konjsko meso na vse mogoče načine pripravljeno. Klanje konjev in poprek vživanje konjskega mesa se zmirom bolj širi. Pred 4 leti je v Parizu samo eden mesar klal konje, zdaj pa jih je že blizo 40 in zakolje in poje se v Parizu vsako leto više 2500 konjev. Tudi v Nemški in na Duaju se že mnogo konjev pokolje in poje. Če se zakolje mlad in zdrav konj je meso skoraj ravno tako dobro kakor govedina in se dobi po zelo nizki ceni. Za revne ljudi je tedaj zelo koristno, če se prodava tudi zdrava konjetina.

Čuje se, da bo vladika Strossmeyer šel v kratkem v Beligrad, da se z knjezom in vladarstvom dogovori o zadevah katoličanov v Srbiji.

Hudodelniki iz Beligrada naravnost očitajo knjezu A. Karagjorgjeviču, kar je zakrivil pri žalostnem knjezomoru. Obtoženi so vse izpovedali. Eden pravi: Aleksander me je povabil, da bi se moritve vdeležil, češ, da se more tudi na krvavem prestolu sedeti.

Španjolsko ministerstvo pravosodja je ukazalo, da se morajo odpraviti vsi moški in ženski samostani, ki so od leta 1837 vstanovljeni in da njihovo premoženje postane državno. Menihi in nune lahko stopijo v druge samostane ali pa iz reda, kakor je jim ljubo. Tudi do leta 1837 vstanovljenih samostanov se mora pol odpraviti.

Državni poslanec Greuter bode postavljen pred krvavo sodbo, zaradi nekega govora pri zboru v Hartu na Tirolskem. Preiskava se bo taki začela, ko to dovoli državna zbornica.

Čuje se, da bo državni zbor 8. novembra nehal zborovati, 12. novembra pa se spet snidejo delegacije, ki bodo zborovale do 9. decembra in 15. decembra se spet začne državni zbor.

V Mihalh na Českem je pred kratkim bilo žegnanje, kraj je vendar bil tako od vojakov obstopljen, da noben tujec ni mogel blizo. Niti pri žegnanju se ljudje ne smejo zhajati.

Iz Carigrada se piše, da še se tamo zmirom ljudje zapirajo zaradi zadnje zarote; med jetniki so pre vsi sinovi rajnega sultana.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	—	4	50	4	90	4	80
Rži	3	—	3	10	3	50	3	80
Ječmena	3	—	—	—	3	20	—	—
Ovsa	1	60	1	90	1	80	—	—
Turšice (kuruze) vagan	2	20	3	10	2	70	2	90
Ajde	2	20	3	—	3	—	—	—
Prosa	2	40	3	—	2	80	2	80
Krompirja	1	25	—	90	1	20	—	80
Govedine funt	—	18	—	26	—	24	—	25
Teletine	—	22	—	28	—	26	—	26
Svinjetine črsteve funt	—	28	—	28	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10	—	9	—	8	50	10	—
" 18"	—	—	—	5	60	—	—	—
" 36" mehkih	6	—	4	50	6	—	7	50
" 18"	—	—	—	3	60	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	45	—	90
" mehkega	—	60	—	50	—	30	—	70
Sena cent	1	20	1	20	—	80	1	—
Slame cent v šopah	1	—	1	10	—	70	—	90
" za steljo	—	80	—	80	—	60	—	70
Slanine (špeha) cent	42	—	40	—	44	—	40	—
Jajec, pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Cesarski zlat velja 5 fl. 50 kr. a. v.

Ažijo srebra 113.85.

Narodno drž. posojilo 62.50.

Loterijne srečke.

V Gradcu 21. oktobra 1868: **57 59 89 34 20**

Prihodnje srečkanje je 4. novembra 1868.

Danešnjemu listu je pridana priloga.